

Kand 15340

VOJENSKÁ AKADEMIE V BRNĚ

Gen v. v. ing. Jaroslav VINKLER

**Strategické rysy vedení ozbrojeného zápasu
na evropském válčišti a jejich vliv na přípravu státu**

KANDIDÁTSKÁ DISERTACNÍ PRÁCE

Praha 1966

Ú v o d

Západní státy se nechtějí smířit s existencí světové socialistické soustavy a otevřeně vyhlašují své plány její likvidace cestou války. To zavazuje být v stálé připravenosti k ozbrojené ochraně vlasti.

Nehledě na stále rostoucí množství států podporujících politiku mírového spolůžití a na mírumilovnou politiku Sovětského svazu a ostatních států socialistického tábora hrozba nové světové války stále trvá. Zdrojem této hrozby jsou agresivní síly západních států, zejména Spojených států amerických snažících se vyřešit své vnitřní rozpory válkou, vojensky likvidovat socialismus a znovu nastolit kapitalismus ve světovém měřítku. Pro řešení těchto úkolů západní státy přistupují ke konkrétním opatřením ve všech oblastech přípravy k válce, hromadí zásoby soudobých prostředků hromadného ničení a vytváří na celém světě agresivní bloky v čele se Spojenými státy. Tyto snahy vedou k možnosti vzniku nové světové, jaderné války, která bude klást ohromné požadavky na ozbrojené síly, ekonomiku i obyvatelstvo států Varšavské smlouvy a bude od nich vyžadovat plného vypětí sil.

Ráz světové jaderné války a její možný průběh v krátkých lhůtách vedou k nutnosti připravovat se k obraně socialistických států v době míru, dlouho před zahájením války. Za těchto podmínek mimořádnou úlohu má přijetí správných a včasných rozhodnutí v oblasti přípravy státu k válce.

Cílem práce je, na základě prozkoumání charakteristických rysů strategické operace na evropském válčišti a možné činnosti nepřítele, zkoumat a ukázat na nejdůležitější požadavky kladené na státy rozkládající se v dotyku s nepřítelem na západoevrop-

ském strategickém směru. Hlavní pozornost bude při tom věnována zkoumání požadavků na přípravu a výstavbu ozbrojených sil a na přípravu ekonomiky a obyvatelstva k soudobé válce.

Hlava I. STRATEGICKÉ RYSY OZBROJENÉHO ZÁPASU NA EVROPSKÉM VÁLČIŠTI

Ze zásad sovětské vojenské strategie plyne, že válka k jejímuž rozpoutání se nepřítel připravuje ve světovém měřítku, bude především válkou raketo-jadernou. Rozhodující úloha bude v ní náležet raketo-jaderným zbraním, které se budou používat nejen na vojenské objekty ale i politická, administrativní a ekonomická centra. V důsledku použití raketo-jaderných zbraní a ostatních prostředků ozbrojeného zápasu bude se válka vyznačovat především rychlým průběhem. Dosažení úspěchu v takové válce bude uskutečňováno spojeným úsilím všech druhů ozbrojených sil států Varšavské smlouvy.

1. Místo a úloha evropského válčiště.

Evropské válčiště, kromě severoamerického a atlantického, bude hlavní arénou střetnutí ve válce poněvadž na něm budou soustředěna hlavní úsilí ozbrojených sil nepřátelských koalic. Zde se nachází největší kapitalistické státy, zde je rozmístěna druhá, z hlediska mohutnosti vojensko-ekonomického potenciálu, základna nepřítelů a jsou zde dislokována silná uskupení pozemních vojsk a taktického letectva, početné námořní síly a jsou zde také budovány válečné základny a skladují se jaderné zbraně. Porážka kapitalistických států zde přivede k rozvrácení světového kapitalistického systému a povede k podstatným změnám ve vojensko-politické situaci na druhých válčištích i všech ostatních

kapitalistických států.

Mezi třemi strategickými směry evropského válčiště hlavní význam má západoevropský směr na kterém je soustředěno hlavní uskupení sil NATO a jsou rozmístěni hlavní členové bloku v Evropě, Západní Německo a Francie a taktéž jsou zde rozmístěny nejmohutnější ekonomické rajony nepřítele - ruhrský, belgický, lucemburský, východní francouzský, pařížský a druhé. Území tohoto směru je nejlépe připraveno s hlediska operačního.

2. Názory a příprava nepřítele k rozpoutání a vedení války na evropském válčišti.

Při zkoumání názorů pravděpodobného nepřítele na způsoby vedení války na evropském válčišti, vidíme, že hodnocení nepřítele co do role a významu západoevropského strategického směru se neliší od našeho. Nepřátelé berou v úvahu význam evropského válčiště a soustřeďují zde velké síly, které se připravují k vedení útočných operací v podmínkách všeobecné raketo-jaderné války. Z celkového počtu sil agresora, bloku NATO, je na válčišti rozmístěno 3,5 mil. lidí t.j. 60 % všech pravidelných sil bloku. Včetně sil frankistického Španělska je možné tyto síly odhadnout na 4 miliony lidí. Celkový počet nosičů jaderných zbraní NATO v zóně Evropy čítá více než 1.600 jednotek (letounů, taktického letectva, řízených střel, odpalovacích zařízení neřízených reaktivních střel i řízených reaktivních střel a atomového dělostřelektva). Kromě toho jsou na evropském válčišti rozmístěny strategické jaderné prostředky Anglie a Spojených států - asi 250 bombardérů strategického letectva, 4 - 5 mateřských letadlových lodí a asi dvě eskadry atomových raketonosných ponorek. Jak ukazují zkušenosti z cvičení bloku NATO, v jaderném útoku na válčišti se budou účastnit i prostředky, dislokované na

americkém kontinentě a v Atlantiku.

Hlavní uskupení těchto sil je vytvářeno s pomocí vojsk Spojených států, Západního Německa, Anglie a Francie i ostatních členů bloku a rozmístěna jsou na západoevropském směru, především na území Západního Německa. Americká a západoněmecká vojska jsou hlavní údernou silou. Nacházejí se v těsném dotyku s ozbrojenými silami Varšavského paktu podél státní hranice NDR a československé republiky.

Současně je budováno válčiště. Hlavní pozornost je zaměřena na výstavbu základen a postavení neřízených a řízených střel a skladů pro uložení raket a jaderných zbraní. Koncem roku 1963 bylo na západoevropském směru 206 letišť, bylo dokončeno budování více než 20 postavení baterií protiletadlových raket a 130 skladů jaderných zbraní a operačně-taktických raket. Z toho 69 skladů bylo postaveno v záp. Německu. O stupni přípravy svědčí také výstavba 5.000 km stálých naftovodů, z přístavů Holandska, Belgie a Francie k vojskům na území záp. Německa s kapacitou 30.000 tun tekutého paliva za den. Tato opatření k vybudování válčiště se zde provádějí s cílem mít k zahájení války rozvinutou a minimálně zranitelnou síť vojenských zařízení ještě v mírové době, která by ozbrojeným silám NATO umožnila překvapivě zahájit válku. Připravující se na rozpoutání všeobecné jaderné války nepřátelé zvláště velký význam přikládají jejímu počátečnímu období, ve kterém se předpokládá použít maximální množství jaderných prostředků. Za hlavní obsah tohoto období, dlouhého podle amerických názorů asi 1/2 měsíce, se považuje nanesení překvapivých hromadných úderů t.j. jaderný útok, který tvoří součást globálního jaderného útoku. Cílem takového útoku bude vybojovat jadernou převahu, zbavit naše síly možnosti provést odvetný jaderný úder, dezorganizovat velení, zmařit mobilizaci a potlačit vůli národů k odporu. Předpokládá se, že jaderný útok bude proveden během 3 - 5 dnů do hloubky asi 1000 km a úder bude veden přede-

vším proti raketovým základnám, skladům jaderných zbraní, místům velení a ekonomickým a politickým centrům. Současně přejdou do útoku na jednotlivých směrech válčiště pozemní vojska.

Z řečeného je možné učinit závěr, že kvantitativní a kvalitativní složení a uskupení jaderných prostředků nepřítele na evropském válčišti umožňuje pravděpodobnému nepříteli zahájit jadernou válku a přistoupit k uskutečnění svých agresivních zámyslů. Zároveň s tím není vyloučena možnost rozpoutání války tím, že bude zpočátku použito činnosti omezeného rozsahu. Avšak při jakékoli variantě rozpoutání války nepřítelem bude v jeho činnosti hlavní použití jaderných zbraní - v prvních minutách války nebo za několik dní po jejím rozpoutání.

3. Hlavní obsah počátečního období války.

V souvislosti s řečeným vzniká otázka správného určení operačně-taktických cílů pro naše ozbrojené síly a jejich všestrannou přípravu k zmaření zámyslu nepřítele pro vedení války vcelku a zejména vedení války na evropském válčišti. Rozhodný ráz ozbrojeného zápasu, vyplývající z politických cílů a obrovsky ničivých možností raketo-jaderných zbraní, vedou k nutnosti pohlízet na počáteční období války jako na rozhodující, hlavní období, obsah kterého bude určen dosažením bližších strategických cílů války ke kterým je možno počítat: zmaření jaderného napadení, maximální oslabení jaderného potenciálu nepřítele, rozvrácení ekonomického potenciálu a dezorganizace systému velení, zničení hlavního uskupení na válčišti, zmaření mobilizace a ovládnutí hlavních území kapitalistických států v Evropě.

S hlediska charakteru ozbrojené činnosti může být obsahem tohoto období nanesení prvního a dalších raketo-jaderných úderů, odražení jaderného napadení nepřítele ve vzdušném a kosmickém

prostoru a rozhodná útočná činnost na válčišti. Hlavním obsahem ozbrojeného boje^{kyde} nanesení, z prvních minut války po nepříteli mocných raketo-jaderných úderů na celou hloubku válčiště, rozhodná činnost pozemních vojsk, úsilovná činnost vojsk protivzdušné obrany, dálkového letectva a válečného námořnictva s cílem rozbit námořní letadlové a raketonosné síly nepřítele na oceánských válčištích.

Dosažení bližších strategických cílů se uskuteční v krátké době silami prvního strategického sledu připraveného v mírové době.

4. Strategická útočná operace.

K tomu abychom si ujasnili požadavky kladené na přípravu státu - člena koalice států Varšavské smlouvy v podmínkách západoevropského strategického směru, je nutno prozkoumat podmínky strategické útočné operace. Právě v této formě strategické činnosti nejúplněji a nejjasněji se bude odrážet účast ozbrojených sil daného státu na válce a možnosti takovéto činnosti především budou určovat směr přípravy ozbrojených sil, ekonomiky a obyvatelstva k válce.

Strategická operace na válčišti v počátečním období války představuje v soudobých podmínkách sladěnou bojovou činnost několika druhů ozbrojených sil sjednocenou jednotou strategických cílů, společným zámyslem a jednotným velením a která je prováděna k tomu, aby bylo v krátké době dosaženo strategických cílů počátečního období války na daném válčišti. Bližší cíle strategické operace vyplývají z všeobecných cílů ozbrojeného zápasu. Takovými cíli mohou být: zmaření jaderného napadení nepřítele na válčišti, zmocnění se od samého počátku války strategické iniciativy, rozbití hlavního uskupení ozbrojených sil

nepřítele, ovládnutí hlavního území států NATO v Evropě a dokončení války v krátké době.

Začátkem strategické operace i jejím základem bude první jaderný hromadný úder na válčišti, který je součástí prvního, globálního strategického úderu provedeného podle plánu vrchního velení.

Strategická operace na válčišti se bude skládat z několika období:

1. údobí strategické operace

Její obsahem je nanesení prvního jaderného úderu při současném odrážení nepřítele ze vzduchu. Mezi úkoly prvních jaderných úderů bude zničení prostředků jaderného napadení nepřítele, zničení politických a administrativních center, dezorganizace velení, zničení důležitých uskupení a zmaření mobilizace. Na plnění těchto úkolů v rámci evropského válčiště se budou podílet raketová vojska strategického určení používající raket středního doletu, dálkové letectvo, operačně-taktické prostředky frontu a také část sil a prostředků vojenského námořnictva.

Nanesení prvního jaderného úderu bude provázeno současným odrážením jaderného napadení nepřítele. Jako variantu je možno předpokládat, že vzdušné a kosmické prostředky nepřítele budou působit podle následujícího schématu: zpočátku do zóny protivzdušné obrany státu socialistického tábora proniknou strategické a operačně-taktické rakety, potom taktické letectvo a námořní letectvo a také část strategického letectva z předsumutých základen. Po šesti až osmi hodinách je možno očekávat příchod hlavní masy strategického letectva z amerického kontinentu. Způsob nanesení jaderných úderů může být ovšem i jiný. V současné době na západním strategickém vzdušném směru je možno počítat s 300 až 500 strategickými bombardéry, s asi 1.500 le-

tadly taktického letectva a s nacházejícími se operačně-taktickými a taktickými raketami na válčišti. Odražení prostředků vzdušného napadení může být zahájeno ničením vojsky protivzdušné obrany prostředků nepřítele za letu; v dalším zahájí činnost prostředky proletecké obrany s cílem zničit letectvo a křídlaté rakety. Prostředky vzdušného napadení nepřítele, které proniknou na naše území musí být paralyzovány soustředěným úsilím sil na důležitých směrech; vzdušnému napadení nepřítele je třeba čelit správně organizovanou protivzdušnou obranou schopnou zabezpečit plánovaný průběh počátku a rozvíjení operace.

2. údobí strategické operace

Tím bude vtrhnutí na území nepřítele našimi pozemními uskupeními a ~~a~~ dovršení rozbití sil jeho strategického sledu rozvinutého na válčišti. Přejít do útoku může být zahájen za různých podmínek a různými způsoby. V nejdůležitějších rajonech mohou být shozeny výsadky. Tanky vševojskové armády zahájí rozhodný manévr do hloubky nepřátelského území po jednotlivých směrech, při čemž budou maximálně využity výsledky prvních jaderných úderů. Završení rozbití nepřítele bude probíhat ve složité situaci a v podmínkách rozsáhlých zon radioaktivního zamoření, rajonů úplného zničení a požárů, při čemž útočící vojska pravděpodobně budou mít značné ztráty. Je třeba brát v úvahu, že vtrhnutí může být zahájeno pouze na jednotlivých směrech - zároveň s tím nelze vyloučit variantu, že k útoku dojde až po několika dnech - po snížení úrovně radioaktivního zamoření.

Útok bude rozvíjen po souši i ve vzduchu s tempem 80 - 100 km za den. Nejtypičtější formou vtrhnutí bude vysazení vzdušných výsadků, které budou shazovány do hloubky válčiště s cílem zmoc-

nit se důležitých center, strategických objektů, uzlů, komunikací a dezorganizace systému velení. Rozhodující význam pro rychlé rozbití nepřítele bude mít včasné nanesení jaderných úderů a rozhodný manévr tankových a za nimi i vševojskových armád. Ze současných možností nelze i vyloučit to, že bude nutno obklíčit a ničit nepřítele v jednotlivých ohniscích odporu.

Dálkové letectvo bude po účasti v prvním hromadném jaderném úderu nanášet údery na válčišti a sousedících mořích s cílem zničit prostředky jaderného napadení, strategické zálohy a ničit cíle malých rozměrů v hloubce válčiště. Námořnictvo bude bojovat s údernými svazky námořnictva nepřítele. Působit bude v součinnosti s pozemními vojsky a účastnit se na rozbití uskupení nepřítele na mořském pobřeží, na ovládnutí námořních základen a průlivových zón.

V tomto údobí strategické operace vojska budou pokračovat v provádění skupinových a jednotlivých úderů na cíle na válčišti.

3. údobí strategické operace.

Půjde o rozvinutí útoku do celé operační hloubky válčiště. Cílem tohoto období může být rozbití strategických záloh a ovládnutí veškerého území na válčišti a organizace obrany pobřeží. Protivník se pokusí změnit poměr sil tím, že zasačí strategické zálohy. Bude proto nutné nanést protivníkovi velké ztráty jadernými zbraněmi a zasadit druhé sledy - záložní fronty. V tomto údobí mohou být úkoly strategických raketových vojsk tyto: boj s jadernými prostředky nepřítele - zejména s těmi, které budou působit z druhých válčišť, zničení strategických záloh a objektů na ostrovech. Všemi prostředky ozbrojených sil je nutno zabránit tomu, aby nepřítel vysadil velké vzdušné výsadky a námořní výsadky a přisunul zálohy z druhých kontinentů.

Závěrem k hlavě je třeba dodat, že z uvedených některých rysů ozbrojeného zápasu na evropském válčišti vyplývají důležité závěry pro přípravu státu. Podmínky překvapivého rozpoutání války i jejího vedení v systému koalice, nutnost použití hlavních sil již v počátečním období války a přenesení operací na území nepřítele určují charakter přípravy a výstavby ozbrojených sil a přípravu ekonomiky a obyvatelstva k takové válce.

Hlavním závěrem, který vyplývá z výše uvedených tézí je to, že ozbrojené síly, ekonomika i obyvatelstvo státu musí být připraveny k soudobé válce včas.

Současně s tím je třeba obrátit pozornost na perspektivu dalšího rozvoje a přípravy druhů ozbrojených sil a na jejich úlohu v budoucí válce. Z tohoto hlediska jsou důležitými tyto otázky: bude-li válka koaliční, jak správně usměrnit výstavbu ozbrojených sil s hlediska potřeb koaliční strategie?, bude-li mít válka rychlý průběh, jaké to bude mít výsledky na vytváření záloh?, jaká bude reakce obyvatelstva na hrůzy raketo-jaderné války, jak se toto projeví na činnosti ozbrojených sil a jak je proto nutno připravovat obyvatelstvo?, jak se projeví přednosti socialistického zřízení, automaticky, jak se to často předpokládalo, či jde pouze o teoretickou možnost? Všechny tyto otázky jsou naléhavé a bude jim třeba v průběhu další práce věnovat pozornost. Posouzení některých těchto otázek je předmětem i následujících hlav.

Hlava II. PŘÍPRAVA OZBROJENÝCH SIL A STÁTU K VÁLCE

1. Všeobecný směr a zvláštnosti přípravy ozbrojených sil malého státu nacházejícího se v dotyku s nepřítelem.

Ráz a rozsah přípravy jsou rozhodujícím způsobem ovlivněny

charakterem budoucí války, politiky státu a jeho ekonomickými a vědecko-technickými možnostmi. Projevují se také vlivy geografického rozmístění a rozloha území. Důležitým faktorem je úroveň rozvoje vojenského umění. Východiskem pro posouzení a zkoumání problémů ozbrojených sil malého státu nacházejícího se v přímém dotyku s nepřítelem budou strategické úkoly řešené státy - členy Varšavské smlouvy jako celkem. Jako varianta bude uvažována možnost použití ozbrojených sil ve strategické operaci na evropském válčišti na směru Praha, Nancy, Lyon. Na charakter přípravy ozbrojených sil budou působit:

- rozhodnost vojensko-politických cílů;
- koaliční ráz války;
- ozbrojené působení nejenom na objekty vojenského rázu, ale i na ekonomická a administrativní centra;
- rychlý průběh a velký význam počátečního období války jehož výsledky mohou ovlivnit celkový průběh války a
- nutnost sjednocení úsilí všech druhů ozbrojených sil.

Mimo všeobecných východisek, je nutno brát v úvahu také specifické rysy přípravy ozbrojených sil. Tyto rysy mohou vyplývat:

- z místa a úlohy těchto ozbrojených sil ve strategické operaci na evropském válčišti (při tom brát v úvahu zvláštnosti strategického směru) a
- z charakteru, složení a možnosti využití ozbrojených sil pravděpodobného nepřítele.

Bude vhodné obrátit pozornost na prozkoumání těchto jednotlivých stránek.

Ozbrojené síly nacházející se v přímém dotyku s protivníkem (v dalším "prvosledové státy") jsou součástí ozbrojených sil států Varšavské smlouvy a podřízeny pro případ jejich použití

spojenému velení v soulase s vojensko-politickými dohovory účastnických států. Jejich úkolem (uvažováno jako varianta pro další úvahy) může být: v těsné součinnosti s ozbrojenými silami států Varšavské smlouvy přejít do rozhodného útoku na směru Praha, Norimberk, Nancy a s využitím výsledků úderů prostředků strategického napadení sovětských ozbrojených sil završit rozbití ozbrojených sil nepřítele na území západního Německa a ovládnout průmyslové oblasti Norimberk, Stuttgart, Mnichov. V dalším dokončit rozbití uskupení nepřítele v jiho-východní části Francie a zabránit příchodu strategických záloh nepřítele do centrálních oblastí Francie z jihu.

V daném případě se naše úvahy plně týkají sil vyčleněných do složení prvního strategického sledu a nacházejících se v dotyku s protivníkem na jižním křídle západoevropského strategického směru. Tyto síly vejdou jako první do sražení s připravenými silami nepřítele t.j. silami centrálního uskupení armád. Kromě toho budou v určité situaci plnit úkoly překrytí levého křídla strategického uskupení vojsk koalice od možných úderů vedených z území neutrálních států - Rakouska a v dalším Švýcarska. Celkové složení ozbrojených sil musí proto odpovídat základní variantě jejich možného použití. K tomu je nutno dodat, že, vycházejí z ekonomických možností daného státu, jeho ozbrojené síly nemohou mít k dispozici síly strategického napadení, např. rakety středního doletu a dálkové letectvo a při řešení úkolů musí plně využívat v průběhu celé strategické operace výsledků použití koaličních prostředků strategického napadení. Kromě toho je třeba brát v úvahu i to, že tyto síly nemohou v plném rozsahu plnit všechny úkoly ozbrojeného zápasu a je třeba počítat s tím, že je bude nutno posilovat nebo bude nutno jim měnit odpovídajícím způsobem v průběhu operace úkoly.

Uskupení a operační předurčení nepřítele budou rovněž podstatně ovlivňovat přípravy našich ozbrojených sil. Jako hlavní sílu protivníka na daném směru je třeba vidět především ozbrojené síly západního Německa, které mají k dispozici soudobé prostředky jaderného napadení (celkem 60 nosičů jaderného napadení) a 5 divizí (mimo speciálních útvarů). Na daném směru je třeba také počítat s použitím části sil 7. AS Spojených států a jeho prostředků jaderného napadení (celkem 86 prostředků jaderného napadení) a v dalším s účastí sil francouzské 1. polní armády (dvě až tři divize). Může tedy být na daném směru na území záp. Německa asi deset soudobých divizí nepřítele vyzbrojených prostředky jaderného napadení, asi 100 prostředků jaderného napadení, kterými disponují nacházející se zde sbory a asi 50 prostředků jaderného napadení operačního významu (asi 2 až tři křídla "MACE"). Na směru bude pravděpodobně použito asi 500 až 600 letounů bojového letectva 4. STLV, počítaje v to asi 300 nosičů jaderného napadení. Kromě toho je zde možno počítat i s použitím části sil strategického napadení. Na území záp. Německa je třeba také počítat s použitím silných teritoriálních vojsk, které jsou zde připravovány od roku 1961 a které mají za úkol zajistit svobodu operačního manévru pro bojující armády. V dalším údobí strategické operace budou naše ozbrojené síly ovlivňovány zmobilizovanými silami na území Francie a přítomnými strategickými zálohami protivníka.

Některé specifické rysy mající vliv na složení ozbrojených sil vyplývají z geografického rozmístění daného směru. Kapacita směru je následující: šířka v průměru 250 až 300 km, hloubka na území západního Německa 400 km a na území Francie 600 km. Směr zahrnuje tři rajony (území): území ČSSR, jižní část Německé spolkové republiky a východní část Francie. Území ČSSR svým

typickým horským zalesněným charakterem území, široce rozvinutou sítí komunikací a soudobým průmyslem vytváří dobré předpoklady pro rozmístění a materiálně-technické zabezpečení ozbrojených sil. Na rozmístění sil 1. strategického sledu zde budou nepříznivě působit takové vlivy jako jsou řeky tekoucí v poledníkovém směru. Na použití vojsk již od první hodiny války budou mít vliv charakteristické rysy terénu hraničního pásma ve kterém je 19 pohraničních přechodů širokých dva až čtyři km. Z rozmístění a charakteru hraničního pásma vyplývá, že zde nelze počítat s prováděním širokého manévru a s použitím všech druhů vojsk se zahájením války.

Území západního Německa, které je svými geografickými vlastnostmi podobné území československé republiky, odlišuje se velikou koncentrací průmyslu v oblastech Norimberk, Stuttgart a Mnichov. Toto území umožňuje použití všech druhů vojsk a ozbrojených sil. Překážky operačního významu zde představují řeky Regnitz, Neckar a Rýn. Směr je na severu ohraničen řekou Mohan, ztěžující součinnost s pravým susedem a z jihu je rozdělen řekou Dunaj, která rovněž ztěžuje součinnost armád v tomto prostoru. Území Francie, po překonání řeky Rýn a horského hřbetu Vogesy, dává široké možnosti pro zasazení všech druhů ozbrojených sil a zabezpečení jejich těsné součinnosti.

Takové jsou některé rysy geografického rázu, které mohou ovlivnit přípravu ozbrojených sil prvosledového státu. Vycházejí z těchto některých předpokladů bude vhodné prozkoumat otázky týkající se výstavby ozbrojených sil, jejich soustředění a rozvinování, mobilizace a bojové pohotovosti, protivzdušné obrany a přípravy obrany prvosledového státu.

2. Hlavní rysy výstavby a přípravy ozbrojených sil.

Dosažení síla strategické operace je možné pouze za pod-

mínky těsné součinnosti všech druhů ozbrojených sil a současně za využití jaderných úderů prostředky strategického napadení. Výstavbu a přípravu ozbrojených sil prvosledového státu je třeba provádět vzhledem k předpokládané činnosti v rámci strategické operace, orientovat především na výstavbu soudobých pozemních vojsk schopných řešit úkoly v součinnosti s ostatními ozbrojenými silami koalice a vzhledem ke kvantitativním a kvalitativním stránkám budoucího protivníka. To znamená, že je třeba provádět výstavbu pozemních vojsk schopných vést manévrovou činnost v podmínkách oboustranného použití jaderných zbraní. Na zkoumaném směru musí být vojska připravena tak, aby mohla vést bojovou činnost v horském zalesněném terénu, aby mohla ve vysokých tempech překonávat vodní překážky a útočit v podmínkách souvislého zamoření terénu.

Současně s pozemními vojsky je třeba všestranně rozvíjet vojenské vzdušné síly - frontové letectvo. Existence vzdušných sil protivníka, které jsou hlavním prostředkem nanesení jaderných úderů na válčišti, vede k závěru o nutnosti cílevědomě budovat a připravovat vojska PVO, schopná odrazit hromadné údery ze vzduchu - zvláště nízko letící cíle protivníka a v podmínkách horského a hornatého terénu.

Při přípravě státního území v zájmu ozbrojených sil je ovšem třeba brát v úvahu potřeby nejenom druhů vojsk svých ozbrojených sil ale i celé koalice. Zvláště je nutné brát v úvahu potřebu připravit palebná postavení pro raketová vojska středního doletu, přípravu letišť pro dálkové letectvo a také přípravu základů a skladů pro materiálně technické zabezpečení přesunů strategických záloh a vojsk 2. strategického sledu.

3. Soustředění a rozvinování ozbrojených sil

Strategické soustřeďování a rozvinování v soudobých pod-

mínkách zůstává jedním z důležitých prvků přípravy ozbrojených sil rozvinutých ještě v mírové době; zahrnuje takové prvky jako jsou mobilizace a její ochrana, převozy a přesuny, operačně taktické rozvinování, při čemž specifická váha jednotlivých prvků bude u všech stran stejná.

Řešení úkolů soudobé války vyžaduje aby se ozbrojené síly dělily vzhledem k charakteru jejich strategického předurčení a vzhledem k pohotovosti na několik strategických sledů.

První strategický sled je určen k řešení úkolů počátečního období války. Jeho jádrem jsou svazy a svazky druhů ozbrojených sil již v mírové době připravené k okamžité činnosti. Je žádoucí, aby tyto síly nebyly vázány třeba i krátkými lhůtami mobilizační pohotovosti. Důležitou otázkou soustřeďování a rozvinování vojsk prvního strategického sledu je rozmístění vojsk již v mírové době na takové vzdálenosti od hranice, která by dala možnost hlavním silám neprodleně vtrhnout na území nepřítel. To znamená, tyto síly co nejvíce přiblížit ke státní hranici, ale zase ne tak blízko, aby se nacházely v dosahu působení taktických prostředků jaderného napadení. Ke splnění tohoto požadavku v podmínkách československé republiky je nutné organizovat silné předsunuté odřady v blízkosti pohraničních přechodů a tím i dát hlavním silám možnost rychle překonat tuto kritickou čáru.

Proces rozvinování na území prvosledového státu bude, ve srovnání s minulostí, probíhat za silného působení protivníka. To znamená, připravovat se k rozvinování v podmínkách hromadného rozrušení, zamoření a možné dezorganizace týlu. Z toho i vyplývá, že pro prvosledové státy je třeba mít plně připravený první strategický sled nebo přijmout taková opatření operačně-taktického rázu, která by zabezpečila rychlé ovládnutí

pohraničních přechodů a vytvořila příznivé podmínky pro plné zmobilizování svazků prvního sledu. Je třeba tedy mít spolehlivou ochranu státní hranice i dalšího vzdušného prostoru.

Rozvinování ozbrojených sil bude se zahájením mobilizace svázáno s velkým rozsahem převozu, zejména železničních a automobilních. Jestliže hlavním prostředkem převozu strategického významu ve státech Varšavské smlouvy budou železnice, pak v prvosledovém státě budou převozy uskutečňovány převážně na automobilech a železniční doprava bude využita pouze pro přepravu nákladů - hlavně z území Slovenska na západ - ve směru západní státní hranice. Vzhledem k tomu je třeba důležité komunikační uzly jako jsou Přerov, Česká Třebová, Brno, Kolín a Praha zabezpečit silnou ochranou před úderem vzdušného nepřítele.

4. Mobilizace ozbrojených sil.

Mobilizace ozbrojených sil, t.j. jejich přechod na válečný stav, zahrnuje řadu opatření začínaje s uvědomování osob, rozvinování a doplňování vojsk, evakuace z ohrožených prostorů vojenských zásob, překrytí a řízení mobilizace a ost. Za raketo-jaderné války bude mobilizace probíhat ve výjimečně těžkých podmínkách. Údery prostředků hromadného ničení mohou silně dezorganizovat dopravu, přivést ke zničení měst a také ke značným ztrátám obyvatelstva, zejména v rajonech rozmístění strategických sledů.

Co je třeba brát především v úvahu při zkoumání otázek mobilizace na území československé republiky? Půjde zde o mobilizaci vojsk prvního strategického sledu a v první řadě o mobilizaci pozemních vojsk. V souvislosti s tím je třeba vidět rozdíl mezi požadavky na mobilizaci příhraničních svazů a svazků a svazků např. na Slovensku, kde mobilizační lhůty mohou být delší. Ze zvláštností mobilizace v podmínkách raketo-jaderné

války vyplývá nutnost pokud možno co nejvíce zkrátit mobilizační lhůty a mobilizaci decentralizovat. Pouze za těchto podmínek budou svazky sto včas se zmobilizovat a účastnit se v prvních operacích. Zjednodušená mobilizace je však možná pouze v podmínkách teritoriální mobilizace a v československé republice je toto možné organizovat v rámci krajů. Toto dává i možnost využít k provedení mobilizace především automobilní dopravní prostředky a také zabezpečit poměrně plnou autonomii mobilizace. Pokud se týká převozu těžkých nákladů, např. tanků, je nutné aby se tyto nacházely na předsunutých základnách rozmístěných v rajonech/sozvinutí svazků. Přesuny zmobilizovaných svazků musí být uskutečňovány pouze vlastními dopravními prostředky - automobily.

Požadavek ^{už} autonomnosti mobilizace je pro prvosledové státy klíčový. Je třeba uvažovat tak, aby krajské orgány byly, pokud možno posledními orgány uskutečňujícími mobilizační opatření. Úloha centra v tomto případě bude sestávat především z vyhlášení mobilizace, její ochrany v celostátním měřítku a pak v nejnějnější míře z opatření k operativním dispozicím vyvolaným činností nepřítel, potřebou řešit důsledky činnosti nepřítel na celém státním území. Proto tedy by v podmínkách československé republiky hlavním centralizovaným článkem mobilizace svazků měly by být krajské orgány státní správy.

Pokud se týče rozdílů v mobilizaci druhů vojsk, tu pak, nehledě na to, že mobilizace zde bude mít podobný ráz, je třeba vidět rozdíly u takových druhů vojsk jako jsou protivzdušná obrana a letectvo. Je žádoucí, aby tyto druhy ozbrojených sil na území československé republiky nebyly mobilizovány vůbec a udržovaly se na plný stavech již v mírové době. Jejich částečnou mobilizaci uvažovat pouze s hlediska ekonomické nezbytnosti a to pouze u jejich týlových útvarů.

Ničivý ráz války na území prvosledových států vede k závěru o nutnosti vytvořit poměrně značné mobilizační zálohy. Je třeba počítat s vytvořením kontingentů vycvičených záloh, materiálně-technických prostředků a i celých útvarů. Vycházejí z podmínek uvažovaného území je třeba zde plánovat vytvoření záloh tak, aby byly zcela nebo v maximální míře vyloučeny mobilizační převozy. I z tohoto opět vyplývá požadavek plánovat rozmístění a přípravu různých záloh v měřítku krajů - jako hlavních center mobilizace. V československých podmínkách to dále znamená věnovat pozornost zabezpečení mobilizace především v západních krajích, pokud možno na území západně řek Vltava a Lbe.

5. Bojová pohotovost.

Jednou z nejdůležitějších kvalitativních stránek ozbrojených sil je jejich bojová pohotovost t.j. takový stav, který jim umožňuje ihned zahájit a provádět plánovanou činnost. Zvláště velkou pozornost na sebe obrací v systému pohotovosti požadavek "stálé pohotovosti", která zabezpečí zmaření napadení nepřítelem a umožní uchopení strategické iniciativy. V takové pohotovost se nacházejí strategická raketová vojska a část ostatních druhů ozbrojených sil příhraničních okruhů. To znamená, že v takovém stupni pohotovosti musí se prakticky nacházet rozhodující množství ozbrojených sil prvosledových států.

Při zkoumání otázek bojové pohotovosti ozbrojených sil československé republiky musíme vycházet z jejich předurčení k zmaření vzdušného napadení protivníka a k zabezpečení přesunů vojsk k rychlému zmocnění se pohraničních přechodů a proniknutí na území západního Německa s cílem nedat nepříteli možnost organizovaně použít jaderných zbraní taktické úrovně a využít systému zátarasů. Z uvedeného vyplývá, že tyto síly musí být

na plných válečných počtech a vyznačovat se vysokým stupněm bojové pohotovosti a u útvarů musí mít stále bojové úkoly a odpovídající stav techniky. Protivzdušná obrana těchto vojsk musí být sto zmařit napadení nepřítele i při překvapivém napadení. Je třeba dodat, že stálá bojová pohotovost může být udržována za podmínky neselehávajícího spojení a odpovídající organizace průzkumu.

6. Požadavky na organizaci a přípravu protivzdušné obrany státu.

Velké množství raketových a leteckých prostředků nepřítele představuje reálnou hrozbu pro činnost našich ozbrojených sil. Aby bylo dosaženo úspěšného řešení úkolů při odražení silného nepřítele, je třeba mít jednotný systém protivzdušné obrany těchto států - účastníků Varšavské smlouvy. Je jeho povinností, v součinnosti s vojsky protivzdušné obrany pozemních vojsk zabránit proniknutí nepřítele a nedopustit jeho údery na důležité objekty. Základem jeho činnosti jsou protiletadlová raketová vojska, při čemž významnou úlohu i v budoucnosti bude hrát stíhací letectvo. Rychlý rozvoj raketo-jaderné techniky s velkou ostrovní postavil pro všechny státy Varšavské smlouvy problém protiraketové obrany.

Co je třeba brát v úvahu při posuzování otázek protivzdušné obrany na území československé republiky? Proti objektům na území čsl. republiky budou působit síly nepřítele jak ze západního, tak i z jihozápadního vzdušného směru. Při tom je třeba počítat i se silami pouze přelétavajícími nad teritoriem k plnění úkolů v našem týlu. Velké nebezpečí, vzhledem k horskému zalesněnému terénu představují nízkoletecké cíle. Zkušenosti ukazují, že tyto cíle jsou takřka vždy zjišťovány "pozdě", t. j. v blízkosti nebo již nad státní hranicí. V důsledku toho, že

tento problém nelze řešit pouze vhodným umístěním rádiových technických vojsk (příhraniční území západního Německa je vyšší), je třeba výstavbu rádiových technických vojsk orientovat na progresivnější způsoby použití techniky (např. využitím létajících rádiových technických hlásek s pomocí vrtulníků) a tím dát silám protivzdušné obrany státu možnost včas se připravit ke zmaření napadení nepřítele. Taktika nepřítele spočívá na uvažovaném směru - podle zkušeností ze cvičení - ve vytváření "mezer", a to úderem po protiletadlových raketových vojskách. Z toho vyplývá závěr, že je třeba úsilovně pokračovat ve výstavbě stíhacího letectva.

Rozmístění nepřítele v blízkosti státní hranice československé republiky (hlavní uzly jeho letišť jsou v průměru 100 km vzdáleny - např. norimberský) a příletovým časem asi 5 - 6 minut, vede k nutnosti aby síly protivzdušné obrany státu byly neustále v povýšené bojové pohotovosti. Zvláštní stránkou přípravy sil protivzdušné obrany státu na daném teritoriu je nutnost plnit své úkoly i za podmínek rozsáhlého radioaktivního zamoření území. Vzhledem k tomu, že západní vzdušný směr nepřítele prochází současně nad územím NDR a ČSSR, je třeba zabezpečit co nejtěsnější součinnost a manévr silami stíhacího letectva a protiletadlových raketových vojsk. Charakteristickým rysem bojové činnosti vojsk protivzdušné obrany budou potíže při plnění úkolů ochrany vojsk frontu, zejména se zahájením operací, což vyplývá z toho, že na daném směru je málo letišť pro přeskupování stíhacího letectva vojsk protivzdušné obrany.

Z uvedeného vyplývá, že na území prvosledových států je třeba při přípravě sil PVOS brát v úvahu výše posuzované zvláštnosti a udržovat vojska protivzdušné obrany státu na vysokém

stupni bojové pohotovosti, široce využívat soudobé i perspektivní technické prostředky, zejména pro boj s nízkou letícími cíli.

7. Příprava území státu v zájmu ozbrojených sil.

K tomu aby bylo možno vytvořit podmínky pro použití všech druhů ozbrojených sil je třeba připravit území státu v rozsahu závislejícím na způsobech vedení války a politických, ekonomických a geografických podmínkách. Dnes je třeba připravovat celé území jako válčiště. V soudobém chápání do přípravy válčiště - území státu - zahrnujeme komplex opatření obsahujících výstavbu postavení pro raketová vojska, vojska protivzdušné obrany, letiště, velitelská stanoviště a sítě spojení, vybudování komunikací a opravárenské základny a nahromadění zásob při čemž u posledních dvou je problematika spojena těsně již s otázkami přípravy ekonomiky.

Co se jeví jako typické při zkoumání těchto otázek při přípravě území československé republiky? Charakteristické zde bude:

- existence poměrně "úzkého" území vedoucího k nutnosti připravovat jej na celou hloubku státu;

- velká hustota obyvatelstva, jejímž důsledkem je potřeba velmi seriózně brát v úvahu potřeby civilní obrany a přípravy území,

- nutnost vytvořit základny nejenom pro první ale i pro další strategické sledy (zálohy).

Při přípravě státního území je třeba brát v úvahu nepříznivý vliv vodních překážek, zabezpečit nosnost mostů, včasnou přípravu přepravních konstrukcí a výstavbu překládacích rajonů. Toto se týká především vodních toků Vltavy a Labe. Možnost zničení přehrad (Vltavská kaskáda) vytvoří reálné nebezpečí zatopení komunikačních uzlů a je třeba brát v úvahu nutnost

jejich včasného vypuštění. Avšak vypuštění vod nelze uskutečnit bez větších ztrát dříve než v časovém rozmezí do 20 dnů a je třeba proto toto opatření považovat za prvořadé jako jedno z prvních již v období zvýšeného nebezpečí.

Speciální otázkou přípravy je příprava přístupových komunikací a směrů ke státním přechodům a zároveň příprava na nich záatarasů různých typů.

Na využití komunikací budou mít vliv devastace a pásma radioaktivního zamoření a to vede k nutnosti dobře promyslet systém obchodů na komunikacích - železničních i silničních. Na daném území rozvinutá síť dává možnost najít uspokojivé řešení.

Důležitou otázkou přípravy území československé republiky pro potřeby ozbrojených sil je nutnost zhuštění komunikací v západní části teritoria a zejména její přizpůsobení pro převozy těžkých nákladů, techniky a raket. Velkou brzdou zde představují četné mimoúrovňové křižovatky a nízké mosty. Nedostatkem je i to, že není dostatek cest ve směru k pravému sousedu - k zabezpečení manévru vojsk.

Speciální otázka představuje letištní zabezpečení pro dálkové letectvo, při čemž je třeba brát v úvahu, že některá vhodná letiště jsou vázána na velká města (Praha, Bratislava).

A tak tedy koaliční ráz soudobé války při vedení strategické operace spojeneckými ozbrojenými silami vedou k nutnosti brát při přípravě území v úvahu zájmy ozbrojených sil celé koalice.

Některé další otázky přípravy území pro spojenecké potřeby (zásoby, opravárenské základny) budou brány v úvahu v hlavě "Příprava ekonomiky".

V závěru hlavy je třeba zdůraznit, že strategické úkoly stojící před ozbrojenými silami prvosledového státu na evropském válčišti jsou mnohostranné a složité. Struktura a příprava

ozbrojených sil musí odpovídat těm složitým úkolům, které tyto budou v průběhu strategické operace řešit.

Konkrétní otázky výstavby a přípravy státu v zájmu ozbrojených sil je třeba řešit vzhledem ke všeobecným úkolům koalice při čemž rozsah přípravy bude záviset od možností ekonomiky. Přípravu a výstavbu je třeba důsledně podřizovat požadavkům strategického a operačního rázu, při čemž je třeba brát v úvahu jak obecné rysy tak i zvláštnosti bojové činnosti na daném směru.

Zvláštnosti přípravy ozbrojených sil prvosledového státu vyplývají především z toho, že jejich ozbrojené síly jsou pouze prvním strategickým sledem a nacházejí se v přímém dotyku se silným nepřítelem. To znamená, že zvláště velký význam při jejich přípravě je třeba klást na otázky bojové pohotovosti, plných stavů vojsk protivzdušné obrany státu i na druhé důležité otázky plné bojové pohotovosti ozbrojených sil.

III. PŘÍPRAVA EKONOMIKY

1. Vzájemná závislost a předpoklady

Myšlenka teoretiků války o tom, že k válce je třeba se připravovat dlouho a se vší vážností, začínaje ekonomickým růstem státu, vyjadřuje hloubku vzájemné závislosti strategie a ekonomiky, která v průběhu času neztratila na svém významu. Vzájemná závislost je vyjádřena především plnou závislostí strategických názorů na ekonomických podmínkách a úrovni rozvoje výrobních sil. Plán použití ozbrojených sil plně závisí od možnosti nahromadit pro ně potřebné materiální a technické prostředky.

Novým jevem ve vzájemné závislosti strategie a ekonomiky v soudobých podmínkách je to, že nové strategické prostředky

vedení války mohou zničit nebo podstatně dezorganizovat ekonomiku. Je třeba předpokládat, že raketové jaderné údery nanesené v prvních hodinách války či prvních dnech povedou k obrovskému zničení výrobních sil. To povede k řadě následků a staví do popředí nutnost včas připravit ekonomiku - ještě před zahájením činnosti ozbrojených sil v operaci.

Přejděme k prozkoumání a ukázání hlavních požadavků a problémů ekonomického zabezpečení válka v podmínkách československého státu. Co je charakteristické pro ekonomiku československé republiky s co bude ovlivňovat způsoby ekonomické přípravy státu k válce?

Československá republika patří k ekonomicky rozvinutým státům a má dobré předpoklady pro ekonomické zabezpečení své účasti ve strategické operaci. Vyrábí asi 2 % světové průmyslové produkce, třebaže jeho obyvatelstvo představuje méně než 0,5 % obyvatel světa.

Jak již bylo naznačeno při zkoumání otázek ekonomického zabezpečení války je třeba v současných podmínkách brát v úvahu nový jev t.j. významné ozbrojené působení na ekonomiku nepřitelem. Toto působení je možné si představit pouze částečně, je však jeho představa nutná, již i pro to, abychom mohli stanovit slabá místa ekonomiky s hlediska potřeb ozbrojených sil.

Je třeba vycházet z také již řečeného, že nepřítel v průběhu jaderného napadení bude sledovat cíl zničit vojenské objekty, politická, administrativní a ekonomická centra, komunikační uzly a zabránit příchodu sil druhých operačních a strategických sledů. Je možné předpokládat^{a/} nanesení asi 5 až 10 jaderných úderů megatonové ráže na hlavní politická a ekonomická centra (Praha, Ostrava, Brno, Plzeň) a na letiště strategického letectva, b/ nanesení jaderných úderů střední ráže silami 4. STLV v roz-

sahu 80 až 100 jaderných úderů (25 - 50 % úderů pozemních) počítaje v to 20 až 30 úderů na teritoriální objekty a 60-70 na vojenské cíle, c/ nanesení 40 - 50 jaderných úderů k vytvoření bariér radioaktivního zamoření k tomu aby bylo zabráněno příchodu záloh na čarách Ústí, Praha, Jihlava a Kladsko, Olomouc, Gottwaldov. Výsledkem vytvoření takových bariér radioaktivního zamoření může být 60.000 km² zamořeného prostoru v západní části republiky, z toho 50.000 km² zóna mírného zamoření (bez ztrát obyvatelstva) a zbytek zóna silného a nebezpečného zamoření (10 až 50 % ztráty). Až tak celkovým výsledkem takového jaderného útoku proti objektům na území československé republiky může být:

- zničení hlavních politických a administrativních center;
- podstatné snížení výrobních možností, zvláště v metalurgickém průmyslu a strojírenství a
- značné ztráty na obyvatelstvu, v závislosti na stupni překvapení 1 až 2 miliony lidí t.j. 10 až 15 % obyvatelstva.

Z řečeného vyplývá závěr, že k tomu, aby byla maximálně snížena efektivnost úderů nepřítele, je třeba přistoupit k opatřením nejenom po linii ozbrojených sil ale přijmout celostátní všeobecná opatření k ochraně obyvatelstva a ekonomiky.

2. Problémy průmyslu při ekonomické přípravě.

Průmysl je hlavním odvětvím ekonomiky ovlivňujícím přípravu ozbrojených sil a státu k válce. Vedoucím odvětvím průmyslu československé republiky je strojírenství, jehož podíl na veškerém průmyslu státu dosahuje 32 %.

Černá metalurgie a metalurgie barevných kovů rovněž zaujímá význačné místo, avšak neuspokojuje zcela potřeby národního hospodářství v řadě důležitých výrobků, zejména při výrobě kvalitních ocelí. Výrazným rysem ekonomiky státu je její vysoká

koncentrace (v 371 podnicích, z toho v 50 s více než s 500 lidmi), zejména v těžkém průmyslu (Ostrava, Kladno, východní Slovensko). Strojírenství je rozmístěno na celém území, nové však především na východě státu. Charakteristickým je i rozmístění vysoce specializovaného průmyslu ve zranitelných centrech (Praha, Plzeň). Zde jsou rozmístěny průmyslové podniky s "monopolním" postavením při výrobě složitých agregátů a černé metalurgie. Příkladem může být Kladno s hlediska výroby speciálních ocelí.

Rozvojem průmyslu československé republiky je sledováno vyplnění historického úkolu likvidace zaostalosti Slovenska a z druhé strany i dosažení menší zranitelnosti průmyslu pro případ války (dosah hlavních sil 4. STLV je dočáry Ostrava - Bratislava). Současně s tím takové rozmístění průmyslu vede ke snížení možnosti potenciální vytvářet opravárenskou základnu pro první strategický sled. Pro přechod průmyslu na válečný stav a pro neselhávající zásobování ozbrojených sil značný význam má unifikace civilní a vojenské techniky, sblížení konstrukcí a standartizace spotřebních předmětů pro ozbrojené síly. Vysoký stupeň vybavenosti vojsk technikou podtrhává nutnost vytvoření dobré a poměrně nezranitelné opravárenské základny k technickému zabezpečení prvního i dalších strategických sledů. Na splnění těchto úkolů v podmínkách československé republiky budou mít vliv některé výše uvedené charakteristické rysy československého průmyslu.

V současných podmínkách je již mnoho uděláno a ve značné míře je dosaženo unifikace bojové techniky socialistických států. Např. v československé republice se využívá sovětská sovětská tanková technika a československá technika se používá v ostatních socialistických státech (transportéry "SKOT" a

a "TOPAS"). Unifikována je i výroba munice pro některé systémy a i druhá technika. Unifikace má značné materiální přednosti: snižuje výdaje na konstrukci a výrobu, ulehčuje řešení otázek zásobování, zejména při změně podřízenosti svazků atd. I v budoucnosti je třeba dále v tomto směru pracovat avšak zároveň s tím brát v úvahu, že řešení těchto problémů je někdy složité. Tak např. vlastní náklady přechodu státních norem československého radiotechnického průmyslu na sovětské státní normy by dosáhly 5 miliard Kčs, což představuje pro československou republiku úkol neúnosný.

Otázka vytvoření opravárenské základny v československé republice je zejména aktuální ve spojení s nutností materiálně-technického zabezpečení jak prvního tak i části sil druhého strategického sledu. Rozsah strojírenství a zejména to, že jsou k dispozici vysoce kvalifikované kádry dává možnost tento úkol splnit. Nedostatkem je tendence rozmisťovat nové strojírenství na východ státu. Ukazuje se, že je nutno vytvořit opravárenskou základnu pro potřeby druhého strategického sledu a to v rajonech mezi pravděpodobnými bariérami radioaktivního zamoření a vycházejí při tom z kalkulace, že bude třeba zabezpečit opravu 1/10 techniky přesunovaných vojsk - jedné až dvou armád - přes území československé republiky.

Je možné učinit závěr, že složení průmyslu československé republiky s hlediska potřeb ozbrojených sil je vcelku uspokojivé. Hlavní úsilí je třeba zaměřit:

- na zabezpečení opravárenské základny;
- na nahromadění výrobních kapacit s hlediska možných ztrát ve válce;
- na rozvíjení průmyslu s hlediska zájmu ozbrojených sil;
- na vytvoření dostatečných zásob surovin na zabezpečení převodu průmyslu na válečný stav.